

עמ"י 33789/10/17 - רני גלבו, פסגת הייעוץ בע"מ נגד מדינת ישראל, מס הכנסה-תביעות-פקיד שומה חקירות חיפה והצפון

בית המשפט המחוזי בחיפה

עמ"י 33789-10-17 גלבו ואח' נ' מס הכנסה-תביעות-פקיד שומה חקירות חיפה והצפון
תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

בפני כבוד השופט ערן קוטון
עוררים

1. רני גלבו
2. פסגת הייעוץ בע"מ

נגד
משיבה

מדינת ישראל
מס הכנסה-תביעות-פקיד שומה חקירות חיפה והצפון

החלטה

1. לפני ערר על החלטת בית משפט השלום בחיפה (להלן: "בית משפט קמא") שניתנה בבש"ע 46915-06-17 בגדרה נדחתה בקשה לעיון חוזר בתנאי השחרור בהם נתון עורר 1.

השתלשלות האירועים

2. כנגד העוררים מתנהלת חקירה בחשד לביצוע עבירות שונות.

בבקשת המשיבה שהוגשה לבית משפט קמא ביום 20.6.17 נטען כי בידי המשיבה ראיות לכאורה הקושרות את עורר 1 לביצוע עבירות מסוג פשע לפי סעיף 220 לפקודת מס הכנסה, בדמות מסירת אמרות ותרשומות כוזבות בדוחות שהוגשו על פי הפקודה, הכנה וקיום רשומות כוזבות, זיוף רשומות ומסמכים, ושימוש במרמה, עורמה ותחבולה, במזיד ובכוונה להתחמק ממס ולעזור לאחרים להתחמק ממס.

3. נטען כי עורר 1 הוא רואה חשבון המייצג לקוחות בפני פקידי שומה ומגיש עבורם דוחות שנתיים ובקשות להחזרי מס. עורר 1 מבצע את פעילותו העסקית באמצעות עוררת 2. שכר טרחתו של עורר 1 נגזר מגובה החזר המס שמקבל הלקוח ומהווה כ-30% מההחזר. בחיפוש שנערך בביתו של עורר 1 ובמשרדי עוררת 2 נמצאו מאות אישורים מזויפים שהוכנו על ידי עורר 1 והוגשו לפקידי שומה ברחבי הארץ. הבקשות להחזרי מס שהגיש עורר 1 עבור לקוחותיו נסמכו על אישורים מזויפים שהוכנו על ידו. עורר 1 זייף אישורים ומסמכים באמצעות שינוי שביצע על גבי מסמכים קיימים בכך שערך שינויים בנתונים הרלוונטיים, המשפיעים במישרין על החזרי המס שקיבלו לקוחותיו. בין היתר זייף מסמכים של חברות ביטוח, אישורי בנקים ואישורי מעסיקים. הזיופים נעשו באמצעות הדבקת ספרות ואותיות אותם גזר מאישורים אחרים, שהודבקו על גבי מסמכים קיימים וצולמו באופן שנחזו לאישורים תקינים.

בשנים 2011-2017 הגיש עורר 1 לפקידי השומה בקשות להחזרי מס בסכומים של עשרות מיליוני שקלים שנסמכו על אישורים שזייף כמתואר לעיל.

4. הוסבר שהחקירה מאפשרת את שחרורו של עורר 1 בתנאים מגבילים. נוכח רצון המשיבה להבטיח את הופעתו בבית המשפט בכל מועד שיידרש, להבטיח את התייצבותו לחקירה בכל עת שיידרש ולמנוע שיבוש הליכי חקירה ומשפט, התבקש בית משפט קמא להורות על שחרורו של עורר 1 (לאחר שחרורו מבית החולים) בתנאים שלהלן -

ערבות ממשית על סך 100,000 ₪; עיקול ברישום על נכס ברח' קפלן אלישבע 21 חיפה (להלן: "הבית"), גוש 11582 חלקה 51; ערבות עצמית ע"ס 500,000 ש"ח למשך 180 יום; ערבות צד ג' ע"ס 250,000 שח למשך 180 יום; צו עיכוב יציאה מהארץ למשך 180 יום; הפקדת דרכון במשרדי חקירות מס הכנסה למשך 180 יום; התייצבות במשרדי פקיד השומה לחקירה בכל מועד שיידרש; התייצבות למשפט בכל מועד עליו יורה בית המשפט; אי יצירת קשר עם המעורבים בפרשה כולל לקוחותיו.

5. ביום 20.6.17, בהעדרו של עורר 1 אשר אושפז בעטיה של החקירה עקב אירוע לבבי, קיבל בית משפט קמא את הבקשה. בהסכמת הצדדים הורה בית משפט קמא על שחרור עורר 1 בתנאים שפורטו לעיל. בהמשך נתן בית משפט קמא החלטות המאפשרות לעורר 1 להעתיק חלק מתיקי לקוחותיו אשר נתפסו בידי המשיבה במהלך החקירה.

6. ביום 14.9.17 הגישו העוררים בקשה לעיון מחדש בתנאי הערובה, כך שבית משפט קמא יורה על ביטול צו עיקול מקרקעין ברישום שהוטל על הבית.

בבקשה נטען כי למרות שחלפו כשלושה חודשים ממועד מעצרו של עורר 1 וממועד החיפוש שנערך בביתו ובמשרדי עוררת 2, טרם הוגש כתב אישום כנגד העוררים. מעבר לכך הודגש כי עורר 1 לא נחקר בשנית למעט במהלך אשפוזו בבית החולים ולמעשה אף לא זומן לחקירה נוספת. חקירתו בבית החולים נערכה בתיאום ובהסכמה עם באי כוחו תוך שיתוף פעולה מלא עם חוקריו, למרות מצבו הרפואי הקשה בהיותו מאושפז, ולמרות שהוא סובל מבעיות לבביות, לרבות צנתורים וניתוח מעקפים שעבר בשל מיחושים ולחצים בחזה. כתוצאה מן התפיסה וההד התקשורתית שקיבלה נגרם לעוררים נזק כספי אדיר באשר חל עיכוב של שלושה חודשים בהגשת דוחות שנתיים ובקשות להחזר בשם לקוחותיהם. שכרם של העוררים מותנה בשיעור ההחזרים ובקבלתו בפועל על ידי הלקוחות. הפרסום אף הביא לכך שעשרות לקוחות החליטו לבחור שלא לקבל שירותים מהעוררים או להפסיק את מתן השירותים על ידי העוררים תוך ביטול יפוי הכוח שניתנו. העוררים סובלים מפגיעה קשה בהכנסותיהם ומקושי תזרימי ממשי שאינו מאפשר להם לעמוד בהתחייבויות שנטלו על עצמם, בין היתר בתשלומי מזונות, הלוואות, ותשלומי משכנתא על הבית.

7. לגישת העוררים, נוכח שיתוף הפעולה מצד עורר 1, די בבטוחות הנוספות הקיימות כדי למנוע חשש שמא לא יתייצב לחקירה או להמשך ההליכים או ימלט מאימת הדין. העוררים אינם מקלים ראש בזכות המשיבה לנהל חקירה בעניינם, אך יש להבטיח כי החקירה תתנהל תוך פגיעה קטנה ככל הניתן

בעוררים ובצדדים שלישיים אשר פנו לעוררים לשם קבלת שירותים מקצועיים. הרי אין תכליתה של החקירה לסגור את עסקו של עורר 1 ולהפכו לפושט רגל. יש לאפשר לו, אגב קבלת בטוחות מתאימות שכבר ניתנו, למכור את הבית, לעמוד בהתחייבויותיו, ולכלכל את עצמו ואת בני משפחתו בכבוד.

8. לפיכך התבקש בית משפט קמא להורות על ביטול צו עיקול מקרקעין ברישום שהוטל על זכויות עורר 1 בבית.

9. המשיבה התנגדה לבקשה והעוררים אף השיבו להתנגדותה.

10. ביום 17.10.17 לאחר קיום דיון, נתן בית משפט קמא את החלטתו בבקשה, היא ההחלטה מושא הערר הנוכחי.

כאן המקום לציין כי קודם להצגת ההסכמה לפני בית משפט קמא ביום 20.6.17, בקשה המשיבה להורות על שחרור עורר 1, בין היתר, בתנאי שיופקד סכום של 750,000 ₪. נוכח ההסכמה שהוצגה לעיל נרשם העיקול על הבית ואילו סכום הכסף שנדרש להפקדה הועמד על 100,000 ₪.

החלטת בית משפט קמא

11. לאחר שענין בחומר שהוצג לפניו קבע בית משפט קמא -

"[...] המדובר בחומר ראיות נכבד, המבסס חשדות כבדים נגד המבקש [עורר 1, ע.ק.], והקושרים אותו לעבירות המיוחסות לו. עוצמתו של החשד - גבוהה. מחומר החקירה בו עיינתי עולה לכאורה כי המשיב [עורר 1, ע.ק.] פעל לקבלת החזר מס עבור חלק מלקוחותיו, תוך זיוף מסמכים שונים, ובהיקף לא מבוטל כלל ועיקר.

שנית, וזה העיקר - המבקש שוחרר בתנאים עליהם הסכימו הצדדים. לנוכח הסכמה זו, אין בידי לקבל את טענת ב"כ המבקש, כי מלכתחילה הייתה מוכנה המשיבה להסתפק בתנאים "צנועים" יותר. התנאים שנקבעו כוללים עיקול ברישום על הנכס מושא הבקשה.

לא מצאתי כי חל כרסום או במארג הראיות ולהתרשמותי עוצמת החשדות נגד המבקש - לא נחלשה מאז נקבעו תנאי השחרור הנ"ל. לנוכח פרק הזמן שחלף ומורכבות החקירה והיקפה - הרי שגם לא חלף זמן ניכר מאז ניתנה ההחלטה. ודאי לא באופן המצדיק כרסום בתנאים המגבילים, כמבוקש.

שלישית - ההנחה המובנית בתנאים מגבילים אשר נקבעו **בהסכמת הצדדים**, ולתקופה של 180 ימים - כי תנאים אלו ימשיכו לחול עד תום החקירה (או תום 180 הימים, לפי המוקדם), וכי כל עוד החקירה נמשכת התמשכות סבירה - לא תקום עילה לשינוי או ביטול מי מהתנאים [השווה בהקשר זה בש"פ 6772/05 פלוני נ' מדינת ישראל (11.8.2005)]; בש"פ 2016/05 חודיארוב נ' מדינת ישראל (31.3.2005)].

השינוי במצבו הכלכלי של המבקש אינו עולה כדי שינוי נסיבות המצדיק סטיה מההסדר ומהתנאים המגבילים

שנקבעו בהסכמת הצדדים. מקובלת עלי טענת ב"כ המשיבה, כי למבקש נכסים נוספים (ר' למשל מסמך במ/2), וכי ככל שנקלע לקושי כלכלי, אין הכרח כי יפרע דווקא מהנכס מושא הבקשה.

אף לא מצאתי ממש בטענת ב"כ המבקש, לפיה התנאים שנקבעו בהסכמת הצדדים - מלכתחילה אינם מידתיים, וכי המבקש נתן הסכמתו להם רק בשל מצבו הרפואי. המציאות מלמדת כי המבקש "חי בשלום" עם תנאים אלו מזה מספר חודשים, אף לאחר שמצבו הרפואי השתפר, ופנה לביטול העיקול על הנכס רק בחלוף כארבעה חודשים מאז שוחרר. יש בכך כדי ללמד על רצינותה של טענה זו".

הערר

12. העוררים ממאנים להשלים עם החלטתו של בית משפט קמא.

בהודעת ערר מפורטת ומנומקת בקשו העוררים להתערב בהחלטת בית משפט קמא ולהורות על ביטול העיקול ברישום על הבית, תוך הפקדה של סכום כסף נוסף (במזומן או בערבות בנקאית) בסכום של 200,000 ₪.

13. לטענת העוררים, בעקבות מו"מ שנוהל ביו הצדדים הומרה דרישת המשיבה לערבות ממשית ע"ס 750,000 ₪, בדרישה לערבות ממשית ע"ס 100,000 ₪ ועיקול ברישום על זכויות המבקש בבית. הרציונל שעמד בבסיס ההסכמות מטעמו של עורר 1 הוא כפול. ראשית, רציונל כלכלי, שהרי ברי לכל כי מבחינה כלכלית ומשיקולי תזרים מזומנים עדיף להבטיח את המשיבה בעיקול ברישום על זכויות המבקש בבית ולהקטין ככל הניתן את הצורך בבטוחה ממשית מסוג הפקדת מזומן או ערבות בנקאית. שנית, השגת ההסכמות נועדה להימנע מהצורך להביא לבית המשפט את עורר 1 שהיה אותה עת מאושפז בבית החולים בשל חשש לאירוע לבבי על רקע מצבו הבריאותי הכללי. הוזכר שחלפו כארבעה חודשים ממועד מעצרו וממועד החיפוש שנערך בביתו של עורר 1 ובמשרדה של עוררת 2, אך טרם הוגש כתב אישום כנגד העוררים והפעם היחידה בה נחקר עורר 1 למשך דקות ספורות היתה במהלך אשפוזו בבית החולים. מאז לא זומן עורר 1 לחקירה נוספת. כן הוזכר כי החקירה נערכה בתיאום ובהסכמת עורר 1 ובאי כוחו תוך שיתוף פעולה מלא עם חוקריו למרות מצבו הרפואי הקשה. כן הודגש שלבקשתו התאפשר לעורר 1 לצלם ולהעתיק חלק גדול מהתיקים שנתפסו בעת החיפוש שבוצע. מכאן שעד למועד זה ניתנה לעורר 1 האפשרות להעתיק חלק גדול מהתיקים שנתפסו בעת החיפוש שבוצע. מכאן שעד לביצוען של העבירות הנטענות. עוד נטען כי בניגוד לתיקי חקר אחרים בהם עת נתפס חומר חשבוני ומסמכים יכולים החשודים להמשיך ולעסוק בתחום עיסוקם, הרי שבמקרה דנן המסמכים שנתפסו הם למעשה "המלאי העסקי" ואמורים היו לשמש את העוררים על מנת להגיש את הדוחות השנתיים ואת בקשות ההחזר בשמם של לקוחותיהם לפקידי השומה השונים.

14. עוד לטענת העוררים, כתוצאה מתפיסת המסמכים, הגם כי ברי כבר היום שבין חלק גדול מהם ובין החשדות הנטענים, אין דבר או חצי דבר, נגרם לעוררים נזק כספי אדיר נוכח עיכוב העולה על ארבעה חודשים בהגשת דוחות שנתיים ובקשות להחזר עבור הלקוחות, עת שכרם של העוררים מותנה בשיעור ההחזרים ובקבלתם בפועל על ידי הלקוחות. לכך מצטרף גם הנזק הגדול שנגרם בעקבות ההד התקשורת הרחב שניתן לפרשה על ידי המשיבה ובפרסומים יזומים שבוצעו על ידה, אשר הובילו עשרות

לקוחות לבחור שלא לקבל שירותים מהעוררים או להפסיק את קבלת השירותים מהם. צוין כי במקביל לחקירה אשר עורכת המשיבה ניתנה הנחייה לעכב ללא הגבלת זמן ולמעשה שלא לבדוק כלל את בקשות החזר המוגשות על ידי העוררים עבור לקוחותיהם באופן הפוגע בעסקיהם. המשיבה מביאה כליה כלכלית על העוררים בהעדר הכנסות הנגבות בדרך כלל באחוזים מתוך אותם החזרים. זאת למרות שכאמור לעיל המשיבה מודה כי במאות התיקים שהועתקו אין כל חשד לזיוף מסמכים. כן צוין כי בהחלטה תמוהה ובלתי מנומקת, מבלי שניתנה לעוררים כל אפשרות להיערך, הם נותקו ממערכת שע"מ - שירות עיבוד נתונים ממוכן, באופן שיש בו לפגוע קשות בפעילותם. כל אלו הביאו לפגיעה קשה בהכנסותיהם של העוררים ולקושי תזרימי שאינו מאפשר להם לעמוד בהתחייבויות שנטלו על עצמם.

15. הנסיבות המתוארות הובילו את עורר 1 למצב בו חלה ירידה דרסטית בהכנסותיו והוא אינו יכול לעמוד בתשלומי מזונות ובתשלומי המשכנתא השוטפים על הבית. עליו למכור אפוא את זכויותיו בבית על מנת לשים קץ להתחייבות החודשית השוטפת בה אינו יכול לעמוד. נוכח שינוי הנסיבות הכלכלי הציע עורר 1 כבר לפני שלושה חודשים את כלי הרכב שבבעלותו (רכב ואופנוע) למכירה. אלא שממועד הפרסום בוצעה פניה אחת בלבד בעניין רכישת הרכב שהתגלתה במהרה כלא רלוונטית. כלל הנסיבות הובילו להגשת הבקשה לבית משפט קמא.

16. לגישת העוררים טעה בית משפט קמא כאשר העניק משקל מכריע להסכמות אליהן הגיעו הצדדים מבלי לקרוא ולפרש את ההסכמות שהושגו בין הצדדים במסגרת הבקשה לשחרור בערובה. את ההסכמות שהתגבשו בין הצדדים יש לקרוא כך שהדרישה לערבות ממשית בסכום של ₪ 750,000 הומרה במו"מ לדרישה לערבות ממשית של ₪ 100,000 בצירוף עיקול על זכויות עורר 1 בבית. כיום, כאשר נדרש עורר 1 בשל שינוי הנסיבות הכלכליות וחוסר יכולתו לעמוד בתשלומי המשכנתא, למכור את הבית שעוקל, מן הראוי הוא כי העיקול על הבית האמור יומר בערבות ממשית בסכום של ₪ 650,000 או בכל סכום סביר אחר לפי שיקול דעת המשיבה. במקרה זה תוך מתן משקל ואיזון בין כלל הנסיבות, יש להפחית באופן דרמטי את הסכום כך שיעמוד על ערבות ממשית שלא תעלה על 200,000 ₪.

17. נטען שבית משפט קמא לא נתן משקל או לכל הפחות משקל הולם לטענה לפיה אין זה הגיוני כי יהא בהסכמות אשר הושגו בין הצדדים במסגרת הבקשה לשחרור בערובה כדי להיטיב עם המשיבה כך שלא ניתן יהיה להמיר את העיקול על זכויות עורר 1 בבית שערכו הוא למעלה מארבעה מיליון ₪ בערובה ממשית. בית משפט קמא לא קרא ופרש את ההסכמות אשר הושגו בין הצדדים במסגרת הבקשה לשחרור בערובה תוך מתן משקל הולם למצבו הבריאותי של עורר 1 אותה עת ולנוכח העובדה כי היה מאושפז בבית החולים בשל חשש לאירוע לבבי. אף לא ניתן משקל לרצונו של עורר 1 בעת גיבוש ההסכמות להימנע מהצורך להביאו בפני שופט בשל מצבו הרפואי.

18. כן נטען כי טעה בית משפט קמא כשקבע בהחלטתו כי לא התקיים שינוי נסיבות.

מצבו הכלכלי של עורר 1 אשר הוא תוצאה של התנהלות המשיבה, השתנה לרעה. פרסום החשדות פגע במוניטין העוררים והביא לכך שלקוחות רבים ביקשו לסיים את הקשר עימם, שעה שלקוחותיהם אינם מקבלים

שירות מרשות המיסים עקב היותם לקוחות העוררים, ושעה שמערכת שע'מ סוגרת שעריה בפני העוררים ללא סיבה ברורה ובהתראה של מספר דקות. אף טעה בית משפט קמא כשנתן משקל לטענה כי לעורר 1 נכסים נוספים תוך התעלמות ואי מתן משקל לטענה לפיה מדובר ברכבי יוקרה שהוצעו למכירה אך ככל הנראה בשל היותם יקרי ערך אין בגינם הצעות רכישה. נטען כי טעה בית משפט קמא כשבחר להתבסס בהחלטתו על כך שההנחה היא שהתנאים המגבילים אשר נקבעו בהסכמת הצדדים יחולו לתקופה של 180 ימים או עד לתום החקירה לפי המוקדם, וזאת בהתבסס על החלטות שניתנו בהליכי מעצר להבדיל מהליכי שחרור בתנאים. אותם הליכים עסקו בעבירות חמורות ועניינם אינו דומה לענייננו, בפרט שמלכתחילה כיוונה המשיבה בבקשתה המקורית לשחרור עורר 1 חלף מעצרו.

19. סבורים העוררים כי די בבטוחות האחרות שניתנו להבטחת התייצבות עורר 1 להמשך ההליכים ויש בבטוחות אלו כדי לאיין כל חשש שמא לא יתייצב לחקירות או להמשך ההליכים או ימלט מאימת הדין. הודגש כי עקב הנזקים שנגרמו כתוצאה מהחשדות כנגדו, בכל תרחיש ייאלץ עורר 1 למכור את הבית באופן עצמאי לאחר שבית המשפט ייתן החלטה המורה על ביטול צו העיקול. אף קיים חשש שמא הבנק לו ממושכן הבית יפעל לעשות כך הואיל וידו של עורר 1 איננה משגת לעמוד בתשלומי המשכנתא, ותקופת ההקפאה שניתנה לו על ידי הבנק למשכנתאות עתידה להסתיים בתאריך 15.11.17. רוצה לומר, הבית מושא העיקול יימכר ככל הנראה בכל מקרה ותכליתו של הערר הוא למנוע נזק כבד לעורר 1 בשל "מכירה כפויה" בכינוס נכסים על ידי הבנק, מכירה אשר תגרום לעורר 1 נזקים כבדים והוצאות מיותרות ותוביל את הצדדים בהכרח לאותה נקודה עצמה בה יהיה צורך להשלים את הערובה הממשית המופקדת כעת מכספי מכירת הבית.

20. אשר על כן, ביקשו העוררים לקבל את הערר, לעשות שימוש בסמכות בית המשפט בהתאם לסעיף 53 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: "**חוק המעצרים**") ולהורות על ביטול צו עיקול מקרקעין שהוטל על זכויות עורר 1 בבית. זאת בכלל, או לחילופין, בנוסף להפקדת ערובה ממשית מכספי המכירה בסכום שלא יעלה על 200,000 ₪.

מהלך הדין בערר

21. בדיון חזר בא כוח העוררים על טענותיו תוך הדגשה כי את הסכמת הצדדים הראשונית יש לקרוא בראי מצבו של העורר מבחינה בריאותית, פיזית, מקצועית וכלכלית אותה עת. כן הוזכר שמלכתחילה המשיבה התכוונה לבקש הפקדת סכום העומד על 750,000 ₪ ומשכך אף היא כבולה להסכמתה. עוד נטען כי המשיבה מקשה על מצבו הכלכלי של העורר וזה התדרדר פלאים עקב פעולותיה. נטען כי הבית ממושכן ואלמלא ימכור אותו העורר יעשה זאת הבנק למשכנתאות.

בסופו של דיון צמצם ב"כ העוררים את בקשתו לקבלת הסכמת המשיבה למכירת הבית בכפוף לקבלת סכום בסך 650,000 ₪ לאחר מכירתו.

כלשונו - "אני חושב שבנסיבות האלה צריך להחזיק גם את המשיבה להסכמות ולמנוע את הנזק הגדול שייגרם סתם, ולאפשר לנו לקבל את אותו מכתב הסכמה שכנגד הפקדה של 650,000 ₪ בערובת בנקאית או מזומן

תוך תמורת המכר של הדירה וזאת בנוסף ל-100,000 ₪ המופקדים וליתר הערבויות [...]."

22. המשיבה התנגדה לקבלת הערר לרבות להצעתו החלופית של ב"כ העוררים אשר הוצעה בדיון.

לטענתה, החלטת בית משפט קמא ראויה, מאוזנת ונכונה ואין מקום להתערב בה. עסקינן בחקירה מורכבת, מסועפת ומרובת פרטים, נחקרים מסמכים. חוקרי המשיבה פועלים בשקידה סבירה על מנת לעשות לקידום החקירה ותנאי השחרור עליהם הסכימו הצדדים אמורים להבטיח את קיומה ללא הפרעה. עוד נטען כי בעת מתן ההסכמה כשיר היה עורר 1 לשקול את כלל הנתונים ולקבל החלטה מושכלת. היותו מאושפז בבית החולים אותה עת לא פגע בשיקול דעתו. אמנם המשיבה הסכימה תחילה לשחרור העורר בתנאים שאינם כוללים עיקול ברישום של זכויות עורר 1 בבית, אך התפתחויות חקירתיות שחלו מיום השחרור, מצדיקות את הותרת התנאי האמור על כנו. הודגש כי עורר 1 בחקירתו הראשונית הודה בביצוע חלק מן המעשים המיוחסים לו ויש לאפשר את מיצוי החקירה, בפרט שבקרוב עומדת להסתיים מחצית השנה מאז מתן הערובות. המשיבה לא התחייבה כי במהלך תקופה זו ייחקר העורר בשנית. מכל מקום הסכמתו של עורר 1 לתנאי השחרור, לרבות העיקול ברישום על זכויותיו בבית, נעשתה במודע מתוך שיקול כלכלי.

במהלך הדיון הגישה המשיבה לעיון בית המשפט את הודעתו של העורר ושני דוחות סודיים המפרטים את השתלשלות החקירה ואת פעולות החקירה אשר בכוונתה להמשיך ולבצע.

דין והכרעה

23. בחנתי את הנתונים שלפני ושקלתי את עניינם של העוררים.

24. כמפורט בסעיף 48(א) לחוק המעצרים - "שחרור בערובה הוא על תנאי שהמשוחרר יתייצב לחקירה, לדיון במשפטו או בערעור, או לנשיאת עונשו, בכל מועד שיידרש, וכן שיימנע מלשבש הליכי משפט; בית המשפט רשאי להוסיף תנאים, לפרק זמן שיקבע, ככל שימצא לנכון [...]."

25. בענייננו, הוסיף בית משפט קמא בהסכמת הצדדים, בין היתר, תנאי של עיקול ברישום על הבית.

26. טענת העוררים ובפרט טענתו של עורר 1 היא כי מצבו הכלכלי השתנה לרעה והביאו לעברי פי פחת עד כי נאלץ הוא למכור את הבית (או את זכויותיו בבית) על מנת לכלכל עצמו כראוי, בין היתר בשל פעולותיה של המשיבה אשר פגעו קשות בעיסוקו ובעסקו. בכך יש לראות נסיבה חדשה המצדיקה עיון מחודש בתנאי השחרור תוך ביטול העיקול ברישום על זכויות עורר 1 בבית ומתן הסכמה לפיה עם מכירת הבית יועבר סכום בסך 650,000 ₪ לרשות המשיבה בהתאם לכוונתה הראשונית כפי שנוסחה ביום השחרור בטרם הושגה ההסכמה.

27. כמפורט בסעיף 52(א) לחוק המעצרים - "עצור, משוחרר בערובה או תובע רשאי לפנות לבית המשפט

בבקשה לעיון חוזר, בענין הנוגע למעצר, לשחרור או להפרת תנאי השחרור בערובה, לרבות בהחלטה לפי סעיף זה, אם נתגלו עובדות חדשות, נשתנו נסיבות או עבר זמן ניכר מעת מתן ההחלטה".

בענייננו, עברו למעלה מארבעה חודשים מיום מתן החלטת השחרור ועורר 1 לא נחקר במהלכם. כן לטענתו מצבו הכלכלי התדרדר באופן ממשי.

28. כשלעצמי סבורני, כי חלוף הזמן ושינוי מהותי במצבו הכלכלי של העורר, עשויים להוות הצדקה לעיון חוזר בהחלטת השחרור, תוך שינוי התנאים שנקבעו בה, גם אם אלו נקבעו על פי הסכמת הצדדים. ככלל ניתן להעלות על הדעת מצבים בהם יסכים עצור או משוחרר בערובה לתנאי שחרור מסוימים, אולם נוכח שינוי נסיבות ייחודי יתקשה לעמוד בתנאים עליהם הסכים. בדוננו יש לזכור כי הסכמת עורר 1 ניתנה בעודו מאושפז בבית החולים תוך הימנעות מהצורך בהבאתו לבית המשפט לשם קיום הדיון. גם אם מצבו הבריאותי אותה עת לא פגם בשיקול דעתו לא ניתן להתעלם כליל ממצבו הכולל בעת מתן ההסכמה. כן יש להדגיש כי למרות הזמן שחלף ממועד השחרור לא נחקר עורר 1 פעם נוספת.

29. למרות זאת, לאחר שעיינתי בחומר שהוצג לפני איני סבור כי בשלו התנאים לשינוי בתנאי השחרור. כמפורט בהחלטת בית משפט קמא החשד הסביר התלוי ועומד כנגד עורר 1 הוא בעוצמה לא מבוטלת. העבירות המיוחסות לו אינן עבירות זניחות כלל ועיקר. החקירה הנערכת בידי המשיבה היא חקירה מסועפת ומורכבת המחייבת מאמץ חקירתי רב, נרחב ויוצא דופן. המשיבה פועלת בשקידה סבירה על מנת לקדם את הליכי החקירה ויש לאפשר לה להמשיך ולקדמה תוך מניעת חשש לשיבוש הליכי חקירה ומניעת חשש לסיכון בטחונה הכלכלי של הציבור ויחידיו. תנאי השחרור שנקבעו בהחלטת בית משפט קמא באים להבטיח תכליות אלו ולעת הזו איני סבור כי הוצגה עילה מבוררת אשר מצדיקה את השינוי המבוקש. לא נעלמה מעיני טענתו של עורר 1 בדבר הרעת מצבו הכלכלי, גם נוכח פעולות המשיבה עצמה, אך טענותיו בדבר ההתדרדרות המשמעותית במצבו טרם הוכחו באמצעות אסמכתאות. אף לא ניתן לקבוע בשלב זה כי עם תום תקופת ההקפאה יימכר הבית בידי הבנק, הליך אשר אמור להימשך כשלעצמו תקופה לא קצרה ואף בגינו לא הוצגו ראיות כלשהן במהלך הדיון. כך או כך, מעיון בחומר שהוצג לפני שוכנעתי כי יש לעיקול ברישום על זכויות עורר 1 בבית הצדקה חקירתית ובשלב הנוכחי אין מקום להתערב בה.

30. זה המקום להפנות לאמור בסעיף 58(א) לחוק המעצרים לפיו - "הערובה ותנאי השחרור בערובה יתבטלו אם לא יוגש כתב אישום נגד החשוד תוך 180 ימים; ואולם בית המשפט רשאי, בתוך תקופת הערובה, להאריך אותה ואת תנאיה, לתקופה נוספת שלא תעלה על 180 ימים, אם הוגשה בקשה באישור תובע".

סעיף זה מגלם את נקודת האיזון עליה הצביע המחוקק לפיה עם חלוף כמחצית השנה מיום קביעת הערובה ותנאי השחרור וככל שלא הוגש כתב אישום, על המשיבה יהיה להגיש בקשה מתאימה ולבית המשפט נתון שיקול הדעת אם להיעתר לה. ברי כי טענות העוררים שמורות להם למקרה שתוגש בקשה כזו. מטבע הדברים על בית משפט קמא יהיה לערוך איזון מחודש בין צרכי החקירה אל מול הפגיעה בזכויות הפרט, אם כי אין לקבוע בעניין

31. נפסק לדוגמא בבש"פ 2066/13 ישראל נ' מדינת ישראל (25.4.13) - "סעיף 58 נועד ליתן לבית המשפט אפשרות לפקח ולאזן מעת לעת בין האינטרס הציבורי בניהול חקירה מחד גיסא, תוך הפחתת החשש מהימלטות החשוד או שיבוש הליכי החקירה על ידי הטלת הערובה ותנאי השחרור, לבין האינטרס של החשוד לחירות התנועה וחופש היציאה מהארץ".

32. סבורני כי עד סיום התקופה האמורה (בעוד פחות מחודשיים ימים), וככל שהמשיבה תסבור כי יש להאריך את תנאי השחרור, נוכח טיב החקירה והיקפה, ראוי כי עורר 1 יחקר פעם נוספת, על מנת להעמידו נכחה על החשדות המופנים כלפיו ועל מנת לאפשר לו להתגונן בגינו. זאת בפרט שחקירתו היחידה עד כה נערכה בהיותו מאושפז בבית החולים.

33. בהינתן כל האמור לעיל, איני סבור כי יש להתערב בהחלטתו של בית משפט קמא אשר דחתה את בקשת העוררים לעיון חוזר בהחלטה שניתנה ביום 20.6.17.

המשיבה תוכל לקבל את המסמכים שהוגשו במהלך הדיון לאחר תיאום עם מזכירות בית המשפט ועם העוזר המשפטי.

המזכירות תשלח החלטתי לצדדים ותוודא קבלתה.

ניתנה היום, י"א חשוון תשע"ח, 31 אוקטובר 2017, בהעדר הצדדים.